

www.merhabahaber.com

f facebook.com/akademiksayfalar

Merhaba

CİLT: 17 • SAYI: 26
25 EKİM 2017 ÇARŞAMBA

KADEMİK

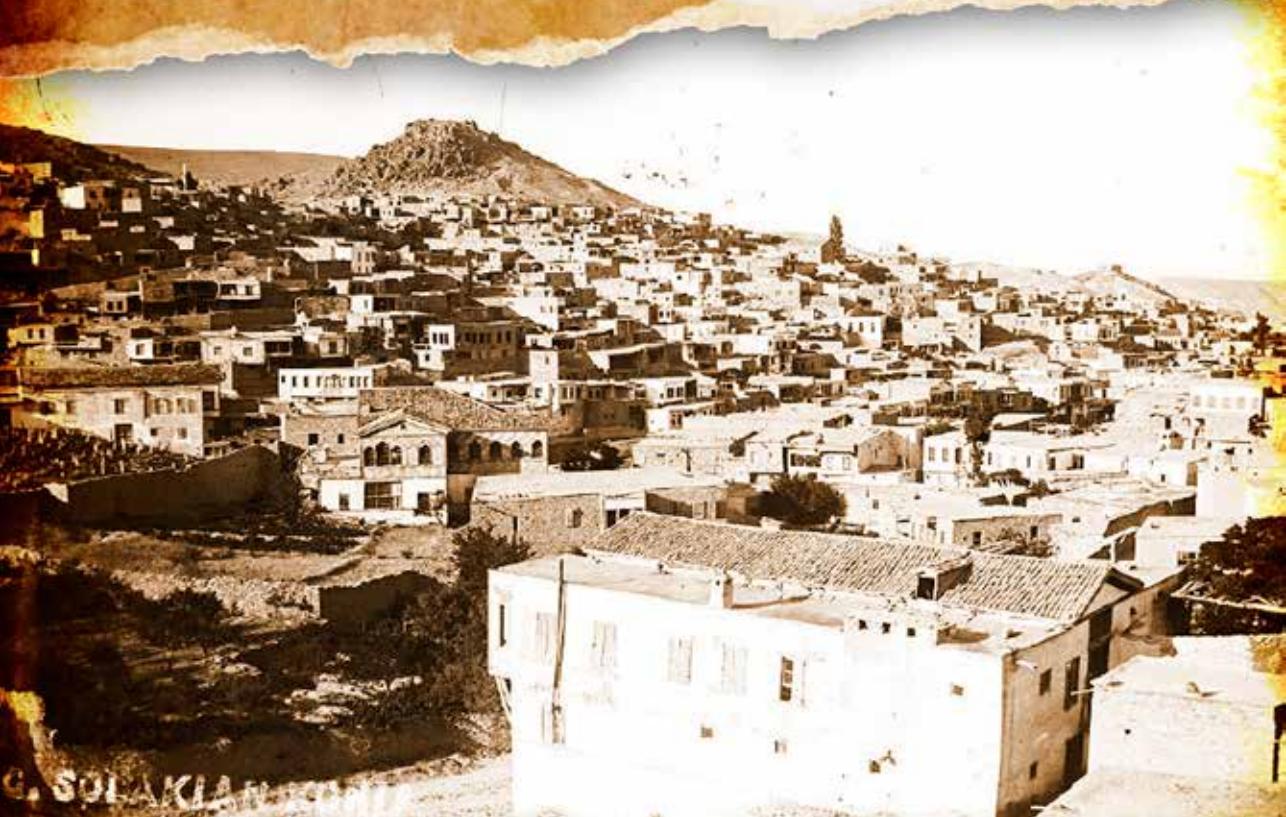
Sayfalar

Kurucusu:
Mehmet Ali UZ

Hazırlayanlar: **Serdar CEYLAN – S. Melik KAYA**
srceylan@hotmail.com - s.melikkaya@gmail.com

OSMANLIDAN CUMHURİYETE
ÖĞRETMENLERİMİZ:18

SİLLELİ
İSMAİL NAZİF
BAYKAL
(1896-1959)

G. SOLAKLIAN

Ahmet ÇELİK

SİLLELİ İSMAİL NAZİF BAYKAL (1896-1959)

Üç kuşak eğitim öğretim işleriyle meşgul olan bir aileye mensup olan İsmail Nazif Baykal'ın dedesi **Silleli Müderris İsmail Nazifi Efendi** (1819-1889), babası müderris **Büyük Hocazade Mustafa Efendi** (1865-1928), kardeşi ise eğitimci yazar İhsan **Baykal** (1909- 1984)'dır. Annesinin adı ise Vahide Hanım'dır.

DEDESİ: İSMAİL NAZİFİ EFENDİ (1819-1889)

İhsan Baykal⁽¹⁾ dedesi İsmail Nazifi Efendi'yi şöyle anlatır:

"Adı İsmail, takma adı Nazif olan dedem 1233 / 1819 yılında Sille⁽²⁾'de doğmuş, 1305 / 1889'da Sille'de ölmüştür. Sille'de met-

fundur.

Babası testici Ali Usta'dır. Kayseri'de Sadık ve Torun hocalardan, Akşehir'de Ökezi Ali Efendi'den dini bilgileri tamamlamış ve icazet almıştır.

Sille medreselerinde uzun yıllar müderrislik yapmıştır. Ayrıca Ramazan aylarında ikinci namazından sonra ve bayramlarda Kârhane Mahallesi Camii'nde vaaz etmiştir.

Bütün ömrü okumak ve şerh (açıklama) yapmakla geçmiştir. Bu yüzden son yıllarında gözleri görmez olmuş bu durumda da yine dersleri sürdürmüştür.

(1) Eğitimci yazar İhsan Baykal, 1906'da Sille'de doğdu. 1916'da mahalle mektebini, 1921'de Sille Fuzuyat Mektebini bitirdikten sonra 1926'da Konya Darulmuallimin'i bitirdi. Sille İlkokulu'nda bir yıllık görevden sonra Konya Erkek Öğretmen Okulu Uygulama İlkokulu'nda öğretmenliğe başladı. 1935'de İsmet Paşa İlkokulu, askerlik sonrası Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji bölümünü 1940'da bitirdi. Akşehir, Ilgın, Kadınhanı ve Cihanbeyli ilçelerinde müfettişliği yaptı. 1940 yılında İvriz Öğretmen Okulu'na atandı. 5 yıl bu okulu müdürlüğünü yaptı. 1952'de Konya Kız Öğretmen Okulu'na ardından da 1961'de okul müdürlüğüne atandı. Son olarak İstanbul Ortaköy Ortaokuluna atanan İhsan Baykal 1967'de emekli oldu. 16 Kasım 1984'de İstanbul'da vefat etti. Kabri İstanbul Karacaahmet Mezarlığı'ndadır. Değerli bir eğitimci olan İhsan Baykal, Konya Meram Durunday'da "Ayşe İhsan Baykal" adında bir ilkokul yaptırarak Türk milli eğitimine armağan etmiştir. "Yaşantılar ve Eğitim, Bir Öğretmenin Anıları (Konya 1966)" adlı kitabı ve Yeni Konya gazetesinde yayınlanan pek çok makalesi mevcuttur. Bakınız: Yeni Konya, 17 Kasım 1984; Osman Dikilitaş, "Baykal, İhsan", Konya Ansiklopedisi, c.2 s. 57 Konya 2011.

(2) M. Zeki (Dalboy), Memleket Tetkikleri: Sille Nahiyesi, (Hazırlayan: Ahmet ÇELİK), Merhaba Akademik Sayfalar, 4 Mayıs 2016, C.15, s.234.

İsmail Nazif Bey

Arapça ve Farsçayı çok iyi bilirdi. Yazılı bir eseri yoktur. Ancak tükenmez bir emek ve çalışma ile yazdığı şerhleri görmüş ve okumuştur. El yazısı da çok düzenliydi. İsmail Nazifi, derin bilgisi ve vukufu ile kendini küçük yaşta tanıtmıştı.

Vaktiyle Dere kasabasında ünlü bilginler yetişmiştir. Sözü edilen din bilginleri zaman zaman toplanır, dini konularda tartışmalar yaparlardı. İsmail Efendi henüz 23 yaşında iken bu toplantılardan birinde bulunur. Hocaların konuşma ve tartışmalarını dinler hiç birine karışmaz. Toplantı sonunda ulemayı dinleyen genç mollaya dönerler. “Sen de konuş” derler. Küçük Silleli Molla İsmail konuşmaların tümünü eleştirir ve yanlış yönlerini kaynak göstererek açıklar, hocaların takdirini kazanır.

Dedemin el yazısı çok güzeldi. Kitaplardaki şerhleri inci gibi el yazıları ile yazılıydı. Ne yazık ki bu güzel el yazıları ve şerhleri bulunan kitaplardan bir tanesi bile elimizde değildir. Kitaplar babamın ölümünden sonra yağma edilmiştir.

Hacı İsmail Nazifi, dini bilgisi kadar ve ondan üstün erdem bir kişiydi. Sille’de ve özellikle mahallemizde birlik ve yardımlaşma ruhunun kuvvetli olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir. Örneğin ölümlerde, keder ve sevinçte “ben yok, biz vardır” Sille’de yakın zamana kadar bu güzel geleneklerimizi Konya’da da sürdürüyorduk biz Silleliler. İşte Sille halkının Rumlar dâhil birbirlerine bağlılıklarının banisi Hacı İsmail Nazifi Efendidir.

Hacı İsmail Efendi’nin etkisi yalnız Türkler üzerinde değildi.

Rumlarda ona sonsuz saygı gösterilerdi. Çünkü birçok Rumların da sorunlarını çözmüştür. Bir gün bir Rum dedeme gelir. Bir alacaktan ötürü bir Türk'ten davacı olur. Dedem Türkü haksız çıkarır. Borcunu hemen ödemesini ister. Rum ikinci kez borcunun ödenmediğinden şikâyet edince: "Zaman erdi ahir zaman, Saksâğan bay eder oldu doğana, Eşekler arpa yer de, atlar hu çeker samana" cevabını verir.

Dedem Nazifi -ağabeyimde Nazif mahlasını kullanırdı- mahlası ile şiir yazmıştır. "Konya Vilayet ve Harsiyyatı" adlı yapıtta bulunan gazelinden başka bir şiir

elde edilememiştir. Onun coşkunun bir ruha sahip olduğu bir gerçektir. Bir gün ünü saz ozanı Merdani'nin evinin önünden geçerken ozanın yanık yanık söylediğini duyar. Hoşuna gider ve durmadan dinler. Bu duyguyla İsmail Nazifi, Merdani'yi evine çağırır. Şiirlerini dinlemek istediğini söyler. Merdani, saz olmadan bir şey söyleyemeyeceğini, coşamayacağını bildir. Fakat hocanın ısrarına dayanamaz bastonunu saz gibi kullanarak başlar türkülerini söylemeye...

Hacı İsmail Efendi'nin eski mezar taşında "**Nakşibendi**" olduğu yazılı ise de babam bunu

ret eder, dedemin hiçbir tarikata girmediğini kesinlikle söylerdi.

Hacı İsmail Nazifi, yine eski mezar taşında “imade’-d-din-i dünya” (dinin ve dünyanın direği) olarak nitelendirilmektedir. Gerçekten din ve dünya konularındaki bilgisi çalışkanlığı, erdemliliği ile çevresine çok etkisi olmuştur. İşte birkaç örnek:

Kayseri’de öğrenimini bitirip Sille’ye döneceğinde hocasını elini öpmek ister. Hocası ona: “Beni değil, hoca annenin elini öpmelisin. Onun hoşnutluğunu istemelisin. Çünkü onun hakkı benden daha çok senin üzerinde. Ben sana ders hazırlamak için aylarca yatağıma yatmadım.” der.

Bir gün biri Kayseri’de Torun Hoca’dan ders almak ister. Torun Hoca: “Ben artık ders vermem. Bir Silleli geldi. Bilgilerimin tümünü çömleğine doldurdu götürdü.” cevabını verir. Bu kadar bilgisi güçlü ve çalışkandı İsmail Nazifi’nin.

Yazısının güzelliğine bilgisinin derinliğine karşılık sesinin güzel olmayasından üzüntü duymuş.

Bir gün Hafız Hasan Hoca kendisinden: “İlmin yarısı ses değil midir?” Diye sorar. Dedem de “hepsi, hepsi” diye cevap verir.

Duyuş ve sezilerinin üstünlüğü de dillerde dolaşırdı ben küçükken. Canı, hoşmerim yemek isteyen biri dedeme misafir olur. Misafir daha istediğini söylemeden hoşmerim önüne gelir. Dedem şaşırır misafire “Sen bunu istemiyor muydun?” Diye sorar.

Tırnak çakısı ile meyve soyulup soyulamayacağını öğrenmek

Kardeşi İhsan Baykal

isteyenlere de sormadan önce ne yapacaklarını gösterir. O bir ermişti. Bunda tüm onu tanıyanların tümü birlikti.

Bilimi, erdemliliği ile halk üzerinde öylesine etki yapmıştı ki ölümünden sonra 15 bin nüfuslu Sille halkının Rumlar dahil günlerce yas tuttukları, tabutunun göklere uçtuğu anlatılırdı.

Şu gazel İsmail Nazifi’nindir:

Seher vakti dil-âzârım cinânım gelmedi gitti.

Semâya erdi efgânım civanım gelmedi gitti.

Seza mı ey cefâ-pîşe dil-i uşşâka hicranım,

Ki sabrım kalmadı cân-ı tüvânım gelmedi gitti.

Nazifi neyley ey dil-ber ki senziz bu fena mülkü,

Visâl-i bezme ol gonca dehânım gelmedi gitti.”⁽³⁾

(3) Yeni Konya, 16 Eylül 1975; Sadettin Nüzhet-Mehmet Ferit, Konya Halkiyat ve Harsiyatı, (sadeleşti-

Büyük Hoca Mustafa Efendi
(1865-1928)

Musa (Kazım) Efendi (1856-1935)

ren: Hüseyin Ayan) s.153, Konya 2002.

BABASI: BÜYÜK HOCAZADE MUSTAFA EFENDİ (1865-1928)

İhsan Baykal babası Silleli müderris Büyük Hoca Mustafa Efendi'yi ise şöyle anlatır:

“İsmi Mustafa, takma adı Sabit'tir. Hacı İsmail Nazifi'nin oğludur. Annesi Şerife'dir. Sille'de “**Büyük Hoca**” diye anılır. Bana da “**Büyükhoca'nın** oğlu İhsan” derlerdi. Kardeşlerimde öyle anılır, şairler yatağı Sille'de...

Babam Hacı Mustafa Efendi 1279 / 1865 yılında Sille'de doğmuştur. İki kız 6 erkek olmak üzere 8 çocuğu olmuştur. Bugün ancak üçü hayattadır.

Hacı Mustafa Efendi, tüm öğrenimi Sille'de yapmıştır. Sille'nin ünlü hocalarından icazet almıştır. Babası müderris Hacı İsmail Nazifi'nin yerinde Sille Medresesi'nde medreseler kapanıncaya kadar müderrislik yapmıştır.

Sille Medresesi⁽⁴⁾ dikdörtgen biçimindeki bir bahçenin çevresinde sıralanmış 24-28 odalı bir mescitli babam için ayrılmış bir yazlık biri kışlık iki derslikli kütüphaneli bir yapıtı. Burada ayrıca **Musa (Kazım) Hoca** (1856-1935)⁽⁵⁾ için ayrılan bir

(4) Sille Medresesi, 1846 yılında Silleli âlim Musa Kazım Efendi'nin babası Hacı Hafız Mehmet Efendi tarafından kurulmuştur. 25 yıl bu medresede görev yaptıktan sonra 1871 yılında vefat ettikten sonra medreseye İsmail Nazifi Efendi atanmıştır. İsmail Nazifi Efendi Kayseri'de beraber eğitim gördüğü Hacı Hafız Mehmet Efendi'yi çok sevdiği ve vefatından sonra çok ağladığı için gözlerinin kör olduğu ve bu sebeple üç yıl sonra 1874'de medresede Arap İsmail Efendi görev yapmaya başlamış ve bu görevi 1897'ye kadar sürmüştür. Mehmet Azimli, Musa Kazım Efendi, s.83; Mehmet Ali Uz, Konya Alimleri ve Velileri, s.315, Konya 2013.

(5) Bakınız: Mehmet Azimli, Son Müderris Musa Kazım Efendi, Konya 2013; Mehmet Azimli, “Musa Kazım Efendi” Konya Ansiklopedisi, c.7, s.12 Konya 2014.

derslik vardı.⁽⁶⁾ Bilindiği gibi medreselerde dini öğretimde bireysel metot uygulanırdı. Sırası gelen öğrenciler hocanın karşısında diz çöker dersini okur veya hocasını dinlerdi.

Sille Medresesi geniş bir çevrenin öğretim merkeziydi. Bugün Konya'nın bir ilçesi olan Kadınhanı'ndan bile babamın öğrencisi olduğunu hatırlarım. Hatta benim adım Kadınhanılı bir öğrencisinin çocuğunun adından alınmıştır. Bu çocuk Kadınhanı'nın tanınmış iş adamlarından. Babam bu çocuğu çok sevmiş ve bana da "İhsan" adını vermiş. O zaman öğrenciler çocuklarına hocalarının adını verirken bizde bu tersi olmuştur.

Medreseler kapatıldıktan sonra babam derslerini evde sürdürmüştür. Babamın evimizde de biri yazlık biri kışlık olmak üzere iki odası vardı. Yazlık oda büyük, aydınlık, ferah ve duvarları kitaplarla çevrili. Kışlık oda küçük karanlıktı. Babam mangalın başında bu küçük odada ölünceye dek devam etti. Bende şimdi Karpuzoğlu İmamı **Ali (Uca) Efendi** (1902-1976)⁽⁷⁾ ile birlikte bir nebze Arapça dersi almıştım. Arapçayı okuyamadık mı veya yanlış okuduk mu babam elinin tersi ile kitaplara dokundu mu kitaplarımız tavanlara fırlardı.

Hacı Mustafa Efendi, babası gibi Sille'nin Karhane Mahallesi camiinde Ramazanda ikinci na-

(6) Mehmet Azimli, Musa Kazım Efendi, s.81.

(7) Mehmet Ali Uz, Konya Alimleri ve Velileri, s.320.

mazından sonra ve bayramlarda vaaz ederdi. Babamın vaazları ilgi ile izlenir, dinlenirdi. Rumların bile babamın vaazlarını dinlemek için camiye geldiklerini hatırlarım. Babamın sesi çok gürdü. Açık ve halkın anlayacağı bir dille konuşurdu. Titiz ve asabi olduğu için cemaatten hiç biri uyuklamaz, biri biri ile konuşmazdı. Ben küçükken çok dinlemişim babamın vaazlarını. Bir çömez gibi taşırdı beni.

Babam Arapça ve Farsça bilirdi. Hatta Yuvanaki adında bir **Rum - Sille** nahiye müdürlüğü yapmıştır - babamdan Farsça “**Gülistan**” okumuştur. Bana da Farsça öğretmek, Gülistan’ı okutmak istemiştir. Fakat ben gençliğin verdiği esinti ile değerlendiremedim bu yararlı teklifi.

Babam gerçekten aydın, açık düşünen bir din bilginiydi. Benim yetişmeme yaşamıma engel olmadığı gibi bir batı dili Fransızca öğrenmem için benden daha fazla çaba göstermiştir. Bunun için kurmay Albay Keramettin beyden - Korgeneral Keramettin Kocaman (vf.16.11.1956)⁽⁸⁾ rahmetliden - Yuvanaki’den ricada bulunmuş, elimden tutarak derse götürmüştür. Sözüünü ettiği-miz hocaların evine. Yine birkaç kez Konya Erkek Muallim Mektebine gelmiş, bulunduğum sınıfların derslerine girmiştir. Yine çok kez birlikte tarih okumuş yine Hesap, Hendese derslerini öğrenmeye çalışmıştır.

Babamın çok gür ve açık konuşmalarına karşılık, yazma gücü yeterli değildi. Belki de bu

yüzden ömrü boyunca dini konularda etüt yaptığı yorulmadan bıkmadan okuduğu halde dini bir eser yazmamıştır. Onun açık derin ve özlü görüş ve bilgilerinden yoksunuz bu gün.

Babamın günlük yaşamı okumak ve vaazlarını derslerini hazırlamakla geçirdi sürekli olarak. Odasından kitaplarından ayrılmazdı hiç. Biz ancak akşam yemeklerinde görebilirdik. Kahve, çarşı, pazarda bilmezdi. Buralara gitmezdi. Halkı rahatsız etmemek için تنها yollardan mahalle aralarından giderdi medreseye.

Halkta babamdan çok çekinirdi. Halkın kendisine karşı saygısı sonsuzdu. Rumlarda aynı saygıyı gösterirlerdi. Bayramlarda onu ilk ziyaret eden bayramını kutlayanlar başta papazları olmak üzere Rumlardı. Yaşlısı, genci herkes ondan çekinirdi. Çok etkiliydi. Sille halkı üzerinde. Sanırım bunun için büyük hoca adını almıştı halk arasında.

Sağlığa aykırı alışkanlıkları yoktu. Sigara dahi içmemişti ömrü boyunca. Hatta sigara kokusundan hoşlanmazdı. Bu yüzden hiç kimse sigara içmezdi onun yanında.

Sille Medresesi’nde babamdan başka ders veren bir de Musa Efendi hoca vardı. Musa Efendi derin bilgisi ve erdemi ile tanıyan sayılan değerli bir insandı.

Mahalle mektebi hocamız Küllüoğlu Mehmet Efendi de gerçekten bizim yetişmemiz de büyük hizmetleri olmuştur. Küllüoğlu Mehmet Efendi mahalle-mizin hem imamı hem de mahal-

(8) Milliyet, 17 Kasım 1956.

le mektebinin hocasıydı. Diğer hocalar gibi ne imamlıktan para, ne de öğrencilerden perşembelik alırdı. Kendi emeği ve bağ, bahçesinin geliri ile geçinirdi. Çok döverdi ama bizi sever asla kin beslemezdi.

Onu yüz bakımından Dr. Dehrelî'ye benzetirim. Onun gibi pedagoji tarihine geçmiş değildi ama "hayat içinde hayat için çalışmayı öğretmişti bize. Eski usul din bilgileri yanında bizi bağ ve bahçelerde çalıştırarak pratik alanlarda yetiştirmeyi sağlıyordu."⁽⁹⁾

Büyük Hoca Mustafa (Sabri) Efendi 20 Temmuz 1928'de Sille'de vefat etmiştir. Sille'de medfundur.

ÖĞRETMEN İSMAİL NAZİF

1896'da Sille'de doğan öğretmen **İsmail Nazif** Bey, ilk tahsilinden sonra Sille Rüştîyesi'ni bitirdi. 1324 / 1909'den 1331 / 1915'e kadar Sille'de medresede okudu. 1331 / 1915'da **Sille Füyuzat Mektebi**'nde öğretmenlik görevine başladı.

1332 / 1916'da Birinci Cihan Harbine ihtiyat zabıt (yedek subay) olarak katıldı. **Filistin Cephesi**'nde savaştı. **Sina Cephesinde** gösterdiği yararlılıktan dolayı takdirname aldı. Filistin'de İngilizlere esir düştü. Mısır'da bir müddet esir kaldı. Terhisten sonra Sille'deki öğretmenlik görevine devam etti.

İsmail Nazif Bey

1336 / 1920-1338 / 1922 yılları arasında İstiklal Savaşı'na subay olarak katıldı. İstiklal Madalyası aldı.

İsmail Nazif Bey'in Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan Özlük dosyasında kendi eliyle doldurduğu tercemehali şöyledir:

"İsmim **İsmail**, mahlasım **Nazif**dir.

Şöhretim "**Büyük Hocazade**", pederimin ismi **Mustafa Sabri**, mesleği müderristir. Şöhreti "**Büyük Hocazade**"dir.

Mezhebim İmamı Azam Ebu Hanife, tabiiyetim Devleti Aliye-i Osmaniye'dir.

25 Zilhicce 1313 seneyi hicriyesine müsadif 26 Mayıs 1312 / **7 Haziran 1896** seneyi maliyesinde Sille'nin Mormi Mahallesi'nde kain (bulunan) 7 numaralı hanemizde tevellüt etmişim.

27 Temmuz 1325 / 9 Ağustos 1909 tarihinde **Sille Mektebi**

(9) 50 Yıl Önceden Bu Yana Her Yönüyle Konya (İhsan Baykal'dan), Yeni Konya, 16 Eylül 1975; İhsan Baykal, Yaşantılar ve Eğitim, Bir Öğretmenin Anıları Konya 1966, s.11; Caner Arabacı, Osmanlı Dönemi Konya Medreseleri, s.44-45; Mehmet Ali Uz, "Büyük Hoca", Konya Ansiklopedisi c.2 s.210; Konya Alimleri ve Velileri s. 319

Rüştiyesinden ba-şahadetname alıyyülala (pekiyi) derecede neşet ettim.

20 Eylül 1325 / 3 Eylül 1909 tarihinde Sille'de vaki medreseye bi'l-kayd devama başlayarak 17 Mayıs 1331 / 30 Mayıs 1915 tarihine kadar medreseyi mezkûra devam ile sarf ve nahiv (Arapça dil bilgisi) derslerini tamamıyla, Fıkıh, Akaid derslerinin bazılarını okuyarak oldukça ulum-u arabiyeye vukufiyet peyda ettim. Arabi ibareleri tercüme eder ve ifade-i meram edecek kadar da tekellüm ederim.

Bilahare ber-vechi-zir arz ve izah edileceği (aşağıda açıklanacağı) cihetle 21 Eylül 1334 / 18 Eylül 1918 tarihinden 28 Nisan 1336 / 1920 tarihine kadar **Mısır'da Seydibeşir Zabitan Usare** (Esir Subaylar) Karargâhı'nda bulunduğum sırada muallim-i mahsusadan (özel öğretmen) Fransızca dersi alarak **Fransızca'yı** da elde ettim. Küçük Fransızca kıraatları (parçaları, metinleri) tercüme eder ve o lisanda da tekellüm ederim (konuşurum).

13 Haziran 1332 / 26 Haziran 1916 tarihinde Konya Tedrisat-ı İbtidaiye (İlköğretim) Meclisi

huzurunda icra kılınan imtihan neticesinde isbat-ı ehliyet ederek ehliyetname aldım.⁽¹⁰⁾

18 Teşrinisani 1331 / 21 Ocak 1916 tarihinde 150 kuruş maaşla Mebdei Füyuzat Mektebi muallim vekâletine tayin olunarak 11 Haziran 1332 / 24 Haziran 1916 tarihine kadar hüsnü suretle vazifemi ifa ettim. Seneyi mezkurenin (adı geçen senenin) seneyi tatilinde (yaz tatilinde) tatbikata da devam etmekte iken ciheti askeriyece 1312 / 1896 tevellütlü (doğumlular) hizmet-i maksuralar meyanında celp olunarak (askerliğe alınarak) 5 Teşrinievvel 1332 / 18 Ekim 1916 tarihinde İstanbul İhtiyat Zabit Namzetleri (Yedek Subay Adayları) Talimgâhına sevk olundum. Talimgâhta 25 Mayıs 1333 / 1917 tarihine kadar talim ve terbiye görerek A sınıfına neşet ettikten sonra İzmir'de teşkil edilen **Yıldırım Ordusu**'na mensup 59. Fırka alayı 184 / 2 Takım Kumandanlığına tayin olundum. İzmir'den fırkamızla beraber ha-

(10) İsmail Nazif Bey'in Mekatibi İbtidaiye Muallim Muavinliği ehliyetnamesinde şunlar yazılıdır: "Tedrisatı İbtidaiye Kanununa tevfiakan Konya Tedrisatı İbtidaiye Meclisi huzurunda icra edilerek isbatı ehliyet etmiş olan İsmail Nazif Efendi iş bu muvakkat(geçici) ehliyetname ita kılındı. 25 Şaban 1334 / 13 Haziran 1332. Tedrisatı İbtidaiye Meclisi Reisi Salih Rifat, Maarif Müdürü Mehmet Ziyaeddin"

مؤید اولدی و سؤیوش اولدی عیلمک زول حالدرک سوزیه مخصوص و سوزیه
 قیز اولدی خردسره

سؤال	جواب
<p>۱- ترجمه حال صاحبک اسم و علمس و شهرت و وطن ، و رساله معروفه مندوبانیه کیمت شمع ملحق ، اجتناباً تا صحت ، چوبک اسم و صفت و شهرت</p>	<p>۱- اسم اولاد ، علم اولاد ، شهرت اولاد ، وطن اولاد ، رساله معروفه مندوبانیه کیمت شمع ملحق ، اجتناباً تا صحت ، چوبک اسم و صفت و شهرت</p>
<p>۲- تاریخ و محل ولادت</p>	<p>۲- تاریخ ولادت ، محل ولادت</p>
<p>۳- مقام و شغل و سایر خصوصیات</p>	<p>۳- مقام و شغل و سایر خصوصیات</p>

reket ettikten sonra 5 Teşrinisani / Kasım 1333 / 1917 tarihinde mezkur fırkanın **Halep**'te lağvı üzerine 15. Kolordu ile **Sina Cephesinde** bulunan 9. Fırkanın alay 72 / 2 / 11 İkinci Takım Kumandanlığı'na tayin edilerek bir müddet hüsnü suretle (güzelce) vazifemi ifa edip 15 Kanunvevel / Aralık 1333 / 1917 tarihinde bir kıta (adet) Harp Madalya-

sıyla taltif edildikten sonra alay 72. İstihkam Takım Kumandanlığı'na tayin edildim.

24 Kanunsani / Ocak tarihinden mabad (başlamak üzere) olmak üzere ihtiyat zabıt (yedek subay) vekillğine terfi edip 21 Eylül 1334 / 1918 tarihinde **Nablus** nam mahalde İngilizler tarafından esir edildim. 28 Nisan 1336 / 1920 tarihinde esa-

retten kurtularak İstanbul'a geldim. 10 Mayıs 1336 / 1920 tarihinde tamamıyla terhis edilerek memleketime avdet ettim.

3 Ağustos 1336 / 1920 tarihinde 600 kuruş maaşla **Sille Mebde-i Fuyuzat Mektebi** muallimliğine tayin olunarak el-

yevm (bugün itibarıyla) vazifemi ifa etmekte bulunuyorum.

Bulduğum memuriyetlerimden hiçbir suretle infisal ve tahtı muhakemeye alınmadım, ceza görmedim. 23 Şubat 1337 / 1921. Sille Mebde-i Füyuzat Mektebi Muallimi Nazif.”

İsmail Nazif Bey, Sille’de görevli iken 19 Aralık 1937’de Karaman Karaman Gaferyat (Kazım Karabekir)’e tayini çıktı.

18 Şubat 1938’de dizanteriden 15 gün ara ile 5 yaşındaki kızını ve 4 Mart 1938’de 1,5 yaşındaki oğlunu kaybetti.

22 Aralık 1945’de Sarayönü, 23 Ağustos 1952’de Ereğli İsmet Paşa, 3 Eylül 1956’de Konya Merkez İsmet Paşa İlkokulunda görev yaptı. Bu okulda görevli iken 9 Kasım 1959’da emekliye ayrıldı.⁽¹¹⁾

8 Kanunevvel 1337 / 8 Aralık 1921 tarihinde **Emetullah Hanım (1907-?)** ile evlenen İsmail Nazif bey, 9 Kasım 1959’da emekliye ayrıldıktan bir müddet sonra 12 Aralık 1959’da İstanbul’da Suadiye’deki evinde vefat etti.

“Acı Bir Kayıp” başlığı ile vefatının arkasından kardeşi öğretmen ve yazar **İhsan** Baykal, 22 Aralık 1959’da Yeni Konya gazetesinde şunları yazmıştır:

“İsmail Nazif Baykal öğretmen ve ağabeyimdir. Son görev yeri Konya İsmet Paşa ilkokuludur. Kırk yılı aşan hizmeti ile birlikte hayatı da sone ermiştir.

Bu bir tabiat kanunudur. Değişmez. Yaşayan bir gün ölür. Biz şimdi bu kanunu ilahinin hüküm ve fermanı altında aciz ve perişan bir haldeyiz, ağlıyor, eziliyor ve üzülmüyoruz. Bir yandan da kendimizi avutmaya çalışıyoruz. Doğru olan yol da kendimiz avutabilmektir.

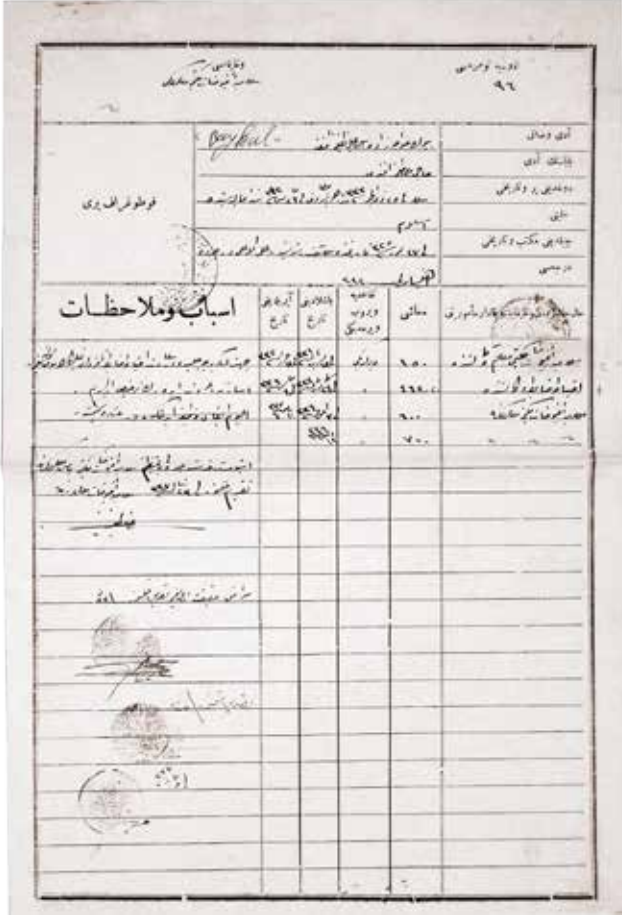
Eğer insanlar tabiat kanunlarına uymasını ve daha doğrusu avunmasını bilselerdi hayatın ne tadı ne de manası kalırdı.

Bir insan hayatından bahsedebilmek için onun memlekete ve insanlık çapında büyük hizmetlerinin geçmiş olması düşünülür. Bu doğrudur. Kalburüstü insanlar bağlı oldukları topluma ve hatta yeryüzündeki bütün insanlara ilim, sanat, fen ve sosyal hayat sahasındaki buluş ve hizmetleriyle kendiliğinden toplum ve fert, vicdan ve şuurunda ebedi bir yer işgal etmeye hak kazanmışlardır. Aynı zamanda ünlü insanları saygı ve sevgi ile anmakla insani bir vazife yapılmış, genç nesillere iyi ve güzel örnekler verilmiş olur.

Ama toplum içinde bilinmeyen bir ferdin görülmeyen bir hizmetinin toplum bünyesindeki tesirini de inkâr edemeyiz. Bir

İsmail Nazif Sille Füyuzat Mektebi Öğretmeni.

savaşı düşünelim. Ordu komutanı ve onun sevk idaresi savaşın kazanılmasında mühim bir yol oynadığı şüphe götürmez bir gerçektir. Bunun içindir ki zaferler onu idare edenlerin adını taşır. Harp tarihinde bunun sayısız örneklerini görmekteyiz.

Ama adsız bir erin savaşta gösterdiği yararlık savaşın kazanılmasında savaşın seyrini değiştirmemede müessir olmuyormu?

İsmail Baykal kendi halinde mütevazı bir insan, meşhur olmayan bir öğretmendir. Ama onun hayat ve hizmetleri onu tanıyanlar için derin ve engin ma-

nalar taşımaktadır.

Ağabeyim yetişmem için bana büyük emek ve gönül vermiştir. Hayatımın her çağında onun iyiliklerini içten sevgisini gördüm. Ben onun için "Biricik İhsanı" idim. Ağabeyim yanık kardeş sevgisine ait hangi hatıramı tekrar edeyim bilmem ki...

Sille'ye götürdüğüm arkadaşlarıma yedirmek için iki gözü yiyecek dolu bir heybeyi omuzlarında kan ter içinde Damlakaya'ya getirişini mi?

Hatıramı almak için (kusur bende olduğu halde) Sille'den Konya'ya yaya gelişini mi?

Ufak bir rahatsızlığımı gördüğü zaman ki endişelerini mi?

Büyüğüm olmasına rağmen beni görünce ayağa kalkışını mı?

Son ayrılışımda "Bir daha gelmeyecek misin? Değişini mi? O müşfik kardeşi, kardeşlik örneğini ben nasıl unuttur, ona nasıl dayanırım?

İsmail Baykal iyi bir aile babasıydı. O Emetullah'sız yaşayamazdı. Emetullah onun en kıymetli arkadaşığıydı. Şimdi "Emetullah" demeden nasıl duruyorsun? Ağam!

Ağabeyim çocukları için hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen, onların yetişmeleri için yorgunluğa rağmen çalışmaktan kaçınmayan iyi bir babaydı. Onun için Sevim'ler, Mustafa'lar, Seviller, Ali'ler hayatından daha kıymetliydi. Onları çok sever ve onlara pek düşküdü. Onlarsın ne yapıyorsun? Canım ağam...

Ağabeyim dost canlısıydı. Dostlarına ikram etmek onları sofrasında bulunduraktan bü-

yük bir zevk duyardı. İkrâm ve ziyafetlerinin mükemmel olması için maddi ve manevi fedakârlıktan asla kaçınmazdı. Hele sevdikleriyle toplanmak onlara gidip gelmek onu mesut ve bahtiyar ederdi.

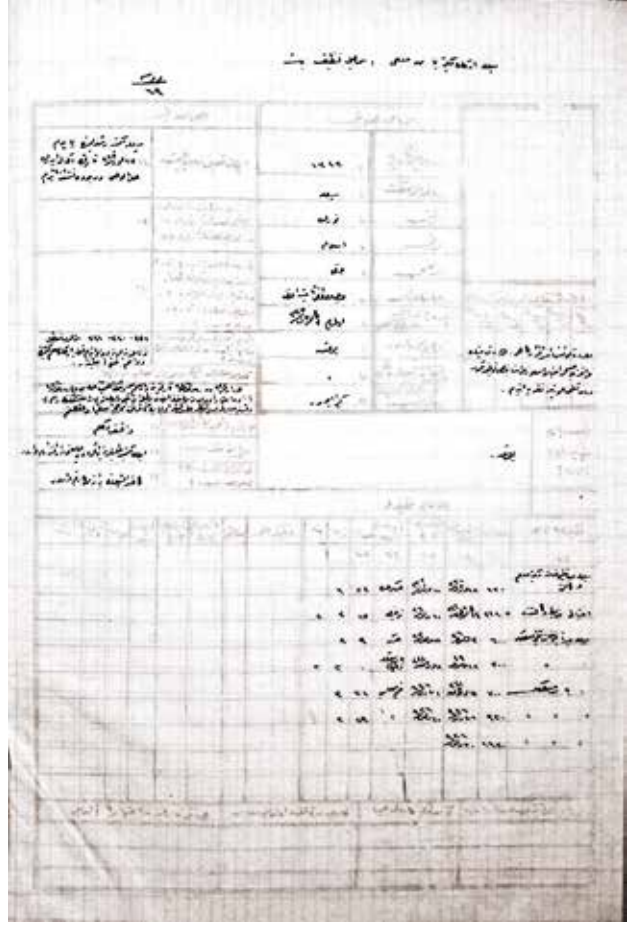
Kelimelerin tam manası ile o büyükleri sayar küçükleri severdi. Riyasız sevgi ve saygıyı onda bulurdunuz. Onu tanıyanlar onun bu halini çok iyi bilirler. Hele nezaketi...

Çok hassas bir ruhu, çabuk kırılan bir gönlü vardı. En ufak bir söz ve hareket onu hemen incitir, kırar ve asabileştirirdi. Günlerce bunun acısını duyardı.

İsmail Nazif, Birinci Cihan harbinde ihtiyat zabiti idi. Filistin cephesinde savaşa girdi. Sina'da gösterdiği yararlılıktan dolayı takdirname aldı. Filistin'de esir düştü. Mısır'da esirliğin acısını çekti.

İstihkâm mülazımı İsmail Nazif Baykal, İstiklal Savaşında da savaşın başından sonuna kadar vatan hizmetindeydi. Ölümünden kurtuldu. Şehir, kasaba ve köylerimizde düşmanın çıkardığı yangınları söndüren takıma komanda etti. Bu hizmetinden dolayı da İstiklal madalyası ile taltif edildi.

Bu iki savaşa ait hatıralarını heyecanla anlatır biz de seve seve, doya doya dinlerdik. İçimdeki vatan sevgisi ve hizmetinin önemini, vatan için dövüşmenin şeref ve gururunu onun yakinen takip ettiğim askerlik hayatından öğrendiğimi şimdi daha iyi anlıyorum. Bu toprakta dimdik ve hür olarak yaşamayı İsmaille-

İsmail Nazif Sille Mektebi Muallimi.

re borçlu değil miyiz?

Şark isyanının bastırılmasında ve ikinci cihan harbinde de yine yedek subay olarak vatan hizmetinde idi. Bir insan için bundan daha üstün bir şeref ve hizmet olur mu?

İsmail Nazif Baykal, uzun yıllar Sille, Gaferyat, Sarayönü ve Ereğli'de öğretmenlik yaptıktan sonra üç yıl önce Konya merkezine nakledilmişti. Uzun yıllar binlerce çocuk okuttu. Onların yetişmesine çalıştı. Başöğretmen ve öğretmen olarak binlerce vatan yavrularını yetiştirmesi, cahillik ve gerilikle savaşması harp

Sille ilk mekteb (2 ve 3.sınıf) 20 ocak 1927, öğretmen İsmail Nazif.

meydanlarındaki savaşları kadar şerefli değil mi? Ne mutlu ona...

Ağabeyim uzun yılların, düşman ve cehaletle yaptığı savaşların, öğretmen ve yedek subay olarak gördüğü hizmetlerin mükâfatını görmeden öldü. Ona dinlenmek, yorgunluğunu çıkarmak, ömrünün sonunu sükûn ve sağlık içinde geçirmek, emeğinin mükâfatını görmek nasip olmadığına üzüyor ve hayıflanıyorum. Ama kim bilir belki bu tanrının sevgili ve şerefli Nazif'ine bir lütuf ve ihsanı rahmet ve mağfiretine erişmesidir. Dileğimiz ve tesellimiz bundan sonra Tanrı'nın rahmeti olacaktır.

Ağabeyim İstanbul bir gece bana "Hakkınızı helal edin" demişti. Hangi ve ne hakkımız var sende? Benim sevgili ağam... Sen bizi af ettin mi? Sen hakkını helal ettin mi? Onu söyle! Benim canım, biricik ağam..."

Allah rahmet eylesin.

KAYNAKLAR:

- İhsan Baykal, "İsmail Nazif Baykal", Yeni Konya, 22 Aralık 1959.
- İhsan Baykal, Yaşantılar ve Eğitim, Bir Öğretmenin Anıları, Konya 1966.
- Karatay İsmet Paşa İlkokulu Öğretmen Sicil Defteri, (KİSTP-14_0030).
- Konya İl MEM Özlük Arşivi No.7566.
- M. Zeki (Dalboy), Memleket Tetkikleri: Sille Nahiyesi, Hazırlayan: Ahmet Çelik, Merhaba Akademik Sayfalar, 4 Mayıs 2016, C.15, s.234.
- Mahmut Sural, 50 Yıl Önceden Bu Yana Her Yönüyle Konya (İhsan Baykal'dan). Yeni Konya, 15-16 Eylül 1975.
- Mehmet Ali Uz, "Büyük Hoca", Konya Ansiklopedisi c.2, s.210, Konya 2013.
- Mehmet Ali Uz, Konya Alimleri ve Velileri, Konya 2013.
- Mehmet Azimli, "Musa Kazım Efendi" Konya Ansiklopedisi, c.7, s.12, Konya 2014.
- Mehmet Azimli, Son Müderris Musa Kazım Efendi, Konya 2013.
- Milliyet, 17 Kasım 1956.
- Osman Dikilitaş, "Baykal, İhsan", Konya Ansiklopedisi, c.2 s. 57 Konya 2011.
- Sadettin Nüzhet-Mehmet Ferit, Konya Halkiyat ve Harsiyatı, (sadeleştiren: Hüseyin Ayan) s.153, Konya 2002.
- Yeni Konya, 17 Kasım 1984.